

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอตามลำดับต่อไปนี้

- 4.1 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการวางแผนและการบริหาร
- 4.2 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา
- 4.3 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการจัดบุคลากร
- 4.4 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการเรียนการสอน
- 4.5 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและคุณภาพชีวิตนักเรียน
- 4.6 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 4.7 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา
- 4.9 อภิปรายผล

4.1 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการวางแผนและการบริหาร

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการวางแผนและการบริหาร ผู้วิจัยนำเสนอแยกตามประเด็นย่อยจากกรอบแนวคิด โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.1.1 การจัดทำแผนงานภารกิจระดับอนุบาลศึกษา

การจัดทำแผนงานภารกิจระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การจัดทำแผนงานภารกิจระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. นโยบายการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา		
จัดตามนโยบายของ สปช.	63	54.31
ปรับนโยบายให้สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น	53	45.69
2. แผนงาน/โครงการระดับอนุบาลศึกษา		
จัดทำ	97	83.62
- ผู้บริหารจัดทำ	3	2.59
- คณะทำงานจัดทำ	46	39.66
- ครูอนุบาลศึกษาเสนอโครงการและจัดทำ	48	41.37
ไม่จัดทำ	19	16.38
- ขาดงบประมาณ	7	6.03
- ขาดบุคลากร	8	6.90
- ไม่มีเวลาเพียงพอ	2	1.72
- อื่น ๆ	2	1.72
3. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อช่วยเหลือ		
ให้บริการเตรียมความพร้อม		
มีการประสานงาน	99	85.34
- เอกชน	23	19.83
- ชุมชนท้องถิ่น, ผู้ปกครอง	93	80.17
- หน่วยงานทางการศึกษา	60	51.72
- หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ	20	17.24
ไม่มีการประสานงาน	17	14.66

ตารางที่ 6 การจัดทำแผนงานภารกิจระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
4. งบประมาณจากรัฐในการจัดการศึกษา		
ระดับอนุบาล		
เพียงพอ ทันเวลา	11	9.48
เพียงพอ ไม่ทันเวลา	12	10.34
ไม่เพียงพอ ทันเวลา	25	21.55
ไม่เพียงพอ ไม่ทันเวลา	68	58.62

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนน่านนโยบายการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยไม่ปรับนโยบาย (ร้อยละ 54.31) และปรับนโยบายให้สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น (ร้อยละ 45.69) ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันในเรื่องการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.62) จัดทำแผนงานโครงการ โดยให้ครูอนุบาลเสนอโครงการและจัดทำ (ร้อยละ 41.37) และตั้งคณะกรรมการร่วมกัน (ร้อยละ 39.66) การประสานงานกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.34) มีการประสานงานโดยประสานไปยังชุมชนท้องถิ่นและผู้ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 80.17) ประสานงานไปยังหน่วยงานทางการศึกษาอื่นในลำดับรองลงมา (ร้อยละ 51.72) งบประมาณในการดำเนินการจัดการศึกษา ยังไม่เพียงพอ และไม่ทันเวลา (ร้อยละ 58.62)

4.1.2 การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศระดับอนุบาลศึกษา

การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การจัดหาระบบข้อมูลสารสนเทศระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การสำรวจเด็กระดับอนุบาลศึกษาเข้าเรียน		
สำรวจจาก ทร.14	91	78.45
ครูออกสำรวจในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ	58	50.00
สำรวจจากผู้ปกครองนำมาสมัครเข้าเรียน	49	42.24
จัดทำสำมะโนเด็กก่อนวัยเรียนไว้ล่วงหน้า	86	74.14
2. การจัดทำข้อมูลนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา		
เมื่อนักเรียนเข้าเรียนแล้ว		
ทะเบียนนักเรียน	112	96.55
ข้อมูลสารสนเทศนักเรียนอนุบาลศึกษา	37	31.90
สมุดบันทึกนักเรียน สมุดประจำชั้น ระเบียนสะสม	114	98.28
อื่น ๆ (แฟ้มข้อมูลนักเรียน)	2	1.72

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า การสำรวจเด็กเข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษานั้น โรงเรียนใช้หลายวิธี วิธีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ การสำรวจ ทร.14 (ร้อยละ 78.45) และจัดทำสำมะโนเด็กก่อนวัยเรียนไว้ล่วงหน้า (ร้อยละ 74.14) เมื่อนักเรียนเข้าสู่ระบบโรงเรียนแล้ว รายการที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำคือทะเบียนนักเรียน (ร้อยละ 96.55) และจัดทำสมุดบันทึกประจำตัวนักเรียน สมุดประจำชั้น ระเบียนสะสม (ร้อยละ 98.28) มีเพียงบางส่วน (ร้อยละ 31.90) ที่จัดทำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาเพิ่มเติม

4.1.3 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการบริหารงานตามภารกิจระดับอนุบาล

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการบริหารงานตามภารกิจ ระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการบริหารงานตามภารกิจ
ระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การให้ความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ แก่ครู	97	83.62
2. การแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษา	94	81.03
3. การฝึกอบรมความรู้ ทักษะ การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ	84	72.41
4. การใช้วัสดุ อุปกรณ์ระบบคอมพิวเตอร์	3	2.59
5. อื่น ๆ	2	1.72

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการบริหารงานตามภารกิจระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนใช้หลายวิธี วิธีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ การให้ความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ แก่ครู (ร้อยละ 83.62) การแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษา (ร้อยละ 81.03) ส่วนการนำวัสดุ อุปกรณ์ระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการดำเนินงานตามภารกิจนั้นมีน้อยมาก (ร้อยละ 2.59)

4.2 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอ แยกตามประเด็นย่อยจากกรอบแนวคิด โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.2.1 การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีในเรื่องการนิเทศให้แก่บุคลากร

การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีในเรื่องการนิเทศให้แก่บุคลากรระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีในเรื่องการนิเทศ

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. ผู้ให้การนิเทศภายใน		
ผู้บริหารโรงเรียน	112	96.55
ครูวิชาการโรงเรียน	62	53.49
ครูผู้สอนอนุบาลหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	63	54.31
2. ผู้ให้การนิเทศภายนอก		
ศึกษานิเทศก์จังหวัด	29	25.00
ศึกษานิเทศก์อำเภอ	106	91.38
ครูวิชาการกลุ่มระดับอนุบาลศึกษา	67	57.76
อื่น ๆ	2	1.72
3. จำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศภายใน 1 ภาคเรียน		
ไม่ได้รับการนิเทศ	-	-
1-2 ครั้ง	65	56.03
3-4 ครั้ง	22	18.97
มากกว่า 4 ครั้ง	29	25.00
4. จำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศภายนอกใน 1 ภาคเรียน		
ไม่ได้รับการนิเทศ	22	18.97
1-2 ครั้ง	83	71.55
3-4 ครั้ง	7	6.03
มากกว่า 4 ครั้ง	4	3.45

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนใช้บุคลากรในการนิเทศหลายฝ่าย โดยมีจำนวนโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้การนิเทศภายในมากที่สุด (ร้อยละ 96.55) และโรงเรียนได้รับการนิเทศภายนอกมากที่สุดจากศึกษานิเทศก์อำเภอ (ร้อยละ 91.38) โรงเรียนได้ทำการนิเทศภายในระดับอนุบาลศึกษาภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 56.03) และได้รับการนิเทศภายนอกภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 71.55)

4.2.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา

การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. รูปแบบในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา		
อบรม	77	66.38
ประชุมชี้แจง	92	79.31
สังเกตการสอน	81	69.83
สื่อ สิ่งพิมพ์	52	44.83
ตรวจผลงาน	69	59.48
อื่น ๆ (เยี่ยมชั้นเรียน, เสนอการปฏิบัติงาน)	6	5.17
2. ปัญหาในการจัดกิจกรรมการนิเทศที่มากที่สุด		
เวลา	15	12.93
งบประมาณ	28	24.14
ขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความสามารถ	65	56.03
การยอมรับตัวเองของผู้รับการนิเทศ	12	10.34
อื่น ๆ (ขาดบุคลากร)	2	1.72

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียนใช้หลายวิธี วิธีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ การประชุมชี้แจง (ร้อยละ 79.31) ส่วนปัญหาการนิเทศ โรงเรียนจำนวนมากที่สุดมีปัญหในเรื่องการขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ ความสามารถ (ร้อยละ 56.03)

4.3 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการจัดบุคลากร

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการจัดบุคลากร ผู้วิจัยนำเสนอแยกตามประเด็นย่อยจากกรอบแนวคิด โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.3.1 การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษา

การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. จำนวนบุคลากรปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษา		
ครบทุกห้องเรียน	42	36.21
ไม่ครบทุกห้องเรียน	74	63.79
2. การจัดบุคลากรเข้าประจำห้องเรียนอนุบาลศึกษา		
ผู้บริหารเป็นผู้พิจารณา	23	19.83
ครูผู้สอนสมัครใจ	17	14.66
พิจารณาร่วมกัน	76	65.52
3. หลักเกณฑ์ที่ยึดมากที่สุดในการจัดครูเข้าสอน		
ชั้นอนุบาลศึกษา		
จัดครูสตรีเข้าก่อน	4	3.45
จัดครูที่สมัครใจเข้าก่อน	28	24.14
จัดครูที่มีอาวุโสมากเข้าก่อน	4	3.45
จัดครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษาหรือ		
ผ่านการอบรมเข้าก่อน	38	32.76

ตารางที่ 11 การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
จัดครูที่มีประสบการณ์การสอนอนุบาลศึกษา เข้าก่อน	40	34.48
อื่น ๆ		
- บุคลากรที่เหลือจากชั้นอื่น	1	0.86
- บุคลากรที่อยู่ในท้องถิ่นหมู่บ้าน	1	0.86

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีจำนวนบุคลากรที่ทำการสอนระดับอนุบาลศึกษาไม่ครบทุกห้องเรียน (ร้อยละ 63.79) วิธีการจัดบุคลากรเข้าประจำห้องเรียนอนุบาลศึกษา ใช้วิธีการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนมากที่สุด (ร้อยละ 65.52) โรงเรียนยึดหลักเกณฑ์ในการจัดครูเข้าสอนระดับอนุบาลศึกษามากที่สุดคือ การจัดครูที่เคยมีประสบการณ์การสอนอนุบาลศึกษามาก่อนทำการสอนระดับอนุบาลศึกษา (ร้อยละ 34.48) และรองลงมาคือการจัดครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษาเข้าทำการสอนระดับอนุบาลศึกษา (ร้อยละ 32.37) ซึ่งอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

4.3.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรระดับอนุบาลศึกษา

การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรก่อนเข้าปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษา		
จัด	94	81.03
- อบรม/สัมมนา	74	63.79
- ศึกษาดูงาน	53	45.69
- ประชุมชี้แจง	72	62.07
- ประชุมเชิงปฏิบัติการ	34	29.31
- ให้อ่านเอกสาร	61	52.59
- อื่น ๆ (ศึกษาคูคิดค้น)	1	0.86
ไม่จัด	22	18.97
- ไม่มีงบประมาณ	4	3.45
- ไม่มีเวลา	1	0.86
- ขาดบุคลากรให้ความรู้	15	12.93
- อื่น ๆ	2	1.72
2. หน่วยงานที่ควรจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร		
ระดับอนุบาลศึกษามากที่สุด		
หน่วยงานระดับโรงเรียน	25	21.55
หน่วยงานระดับกลุ่มโรงเรียน	11	9.48
หน่วยงานระดับอำเภอ	52	44.83
หน่วยงานระดับจังหวัด	28	24.14

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรก่อนเข้าปฏิบัติงานระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำ (ร้อยละ 81.03) โดยวิธีการอบรม, สัมมนา, ประชุมชี้แจง ให้อ่านเอกสาร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 63.79, ร้อยละ 62.07 และร้อยละ 52.59 ตามลำดับ

ส่วนโรงเรียนที่ไม่จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรก่อนเข้าปฏิบัติงาน มีสาเหตุมาจากการขาดบุคลากร
หน่วยงานที่ควรจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรมากที่สุดคือ หน่วยงานระดับอำเภอ (ร้อยละ 44.83)

4.3.3 การจัดสวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรระดับ อนุบาลศึกษา

การจัดสวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรระดับอนุบาลศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านสวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากร ระดับอนุบาลศึกษา		
ภาครัฐ	106	91.38
ภาคเอกชน	30	25.86
ชุมชน	84	72.41
2. ความต้องการของโรงเรียนในการได้รับ บริการในระดับอนุบาลศึกษาที่มากที่สุด		
ครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษา	57	49.14
สื่อการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา	15	12.93
คู่มือครู หลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ ระดับอนุบาลศึกษา	4	3.45
อาคารเรียนหรือห้องเรียนอนุบาลศึกษา	33	28.45
สนามเด็กเล่นกลางแจ้ง	5	4.31
อื่น ๆ - คอมพิวเตอร์	1	0.86
- งบประมาณประเภทเงินอุดหนุน	1	0.86

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา ได้รับสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกจากรัฐมากที่สุด (ร้อยละ 91.38) ส่วนสิ่งที่โรงเรียนจำนวนมากที่สุดต้องการที่จะนำมาช่วยเหลือบุคลากรระดับอนุบาลศึกษาที่อยู่แล้วคือ ต้องการครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษา และอาคารเรียน ห้องเรียนอนุบาลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.14 และ ร้อยละ 28.45 ตามลำดับ

4.4 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาด้านการเรียนการสอน

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาด้านการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำเสนอแยกตาม ประเด็นย่อยจากการรอบแนวคิด โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจนการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ การนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.4.1 การพัฒนาหลักสูตรอนุบาลศึกษาระดับท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรอนุบาลศึกษาระดับท้องถิ่น ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอไว้ในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การพัฒนาหลักสูตรอนุบาลศึกษาระดับท้องถิ่น

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. ผู้ให้ความรู้เรื่องหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร		
ระดับอนุบาลศึกษาแก่ครู		
ผู้บริหาร	34	28.81
ศึกษานิเทศก์	71	60.17
วิทยากรในการอบรม	106	89.83
ศึกษาค้นคว้าตนเอง	99	83.90

ตารางที่ 14 การพัฒนาหลักสูตรอนุบาลศึกษาระดับท้องถิ่น (ต่อ)

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
2. หลักสูตรระดับอนุบาลศึกษาที่โรงเรียนใช้		
แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา		
ของ สปช.	109	92.37
หลักสูตรที่จังหวัดปรับแล้ว	1	0.86
หลักสูตรที่อำเภอปรับแล้ว	-	-
หลักสูตรที่โรงเรียนปรับให้เหมาะสม		
กับสภาพท้องถิ่น	8	6.78

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้รับความรู้เรื่องหลักสูตรโดยวิธีการหลายวิธี วิธีที่ผู้สอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้คือ ได้รับความรู้จากวิทยากรในการอบรม (ร้อยละ 89.83) และการศึกษาด้วยตนเอง (ร้อยละ 83.90) ส่วนการนำหลักสูตรมาใช้นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรแนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ร้อยละ 92.37) การพัฒนาหลักสูตร มีโรงเรียนประถมศึกษาเพียงร้อยละ 6.78 เท่านั้นที่ทำการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

4.4.2 การจัดทำแผนการสอนและการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการสอนและการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 15 และตารางที่ 16

ตารางที่ 15 การจัดทำแผนการสอนและการจัดประสบการณ์

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การนำแผนการจัดประสบการณ์มาใช้		
ใช้แผนของอำเภอ	3	2.54
ใช้แผนของจังหวัด	2	1.69
ใช้แผนของกองวิชาการ สปช.	106	89.83
ครูผู้สอนจัดทำเอง	7	5.93
2. การจัดทำตารางกิจกรรมประจำวันของนักเรียน		
จัดทำ	102	86.44
- ตารางที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร	63	53.39
- ตารางที่ปรับมาจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	35	29.66
- ตารางที่นำมาจากหน่วยงานหรือสถาบันอื่น	1	0.85
- ตารางที่กำหนดขึ้นเอง	3	2.54
ไม่ได้จัดทำ	16	13.56
- ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ	1	0.85
- เห็นว่าไม่จำเป็น สอนยืดหยุ่นได้	15	12.71
3. กิจกรรมที่ปฏิบัติได้ยากที่สุด		
การสนทนาข่าวและเหตุการณ์	18	15.25
การเคลื่อนไหวและจังหวะ	8	6.78
กิจกรรมสร้างสรรค์	32	27.12
การเล่นตามมุม	7	5.93
กิจกรรมในวงกลม	12	10.17
การเล่นกลางแจ้ง	2	1.69
เกมการศึกษา	39	33.05

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.83) ที่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาใช้แผนการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ชั้นใช้เองมีน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 5.93 การจัดทำตารางกิจกรรมประจำวันโรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.44) ได้จัดทำไว้โดยใช้ตารางที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 53.39) ในส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้จัดทำ (ร้อยละ 13.56) ครูผู้สอนเห็นว่าไม่จำเป็น สอนยืดหยุ่นได้ (ร้อยละ 12.71) กิจกรรมที่ครูผู้สอนเห็นว่าปฏิบัติได้ยากที่สุดคือ เกมการศึกษา (ร้อยละ 33.05)

การใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 การใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน

รายการปฏิบัติ	เวลาที่ปฏิบัติกิจกรรม		เวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์	10.20	4.25	10	0.51
2. การเคลื่อนไหวและจังหวะ	19.31	7.69	20	-0.98
3. กิจกรรมสว่างสรรค์	29.60	14.68	30	-0.30
4. การเล่นตามมุม	28.37	11.65	30	-1.52
5. กิจกรรมในวงกลม	20.95	6.60	20	1.56
6. การเล่นกลางแจ้ง	27.95	7.66	30	-2.90*
7. เกมการศึกษา	19.90	7.23	20	-0.15

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า การใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ประจำวันของโรงเรียนไม่แตกต่างไปจากเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากการเล่นกลางแจ้งที่เวลาแตกต่างจากเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.3 การพัฒนารูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การพัฒนารูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอน

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. แหล่งความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอน ที่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาได้รับ		
การอบรม	109	92.37
การศึกษาดูงาน	61	51.69
การนิเทศ	72	61.02
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา	100	84.75
อื่น ๆ	10	8.47
	$\bar{X}$	S.D.
2. จำนวนครั้งที่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา ได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียน การสอนใน 1 ภาคเรียน	1.45	0.83
3. จำนวนครั้งที่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิค การเรียนการสอนใน 1 ภาคเรียน	2.10	0.97

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอน ระดับอนุบาลศึกษาหลายวิธี วิธีที่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาจากโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ คือ การอบรม (ร้อยละ 92.37) และการศึกษาด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา (ร้อยละ 84.75) โดยได้รับความรู้เฉลี่ยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และต้องการได้รับความรู้ เฉลี่ยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

4.4.4 การพัฒนาเครื่องมือและวิธีประเมินผลการเรียนการสอน

การพัฒนาเครื่องมือและวิธีประเมินการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียน ประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 18 และตารางที่ 19

ตารางที่ 18 การจัดทำเอกสารและการวัดประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับ		
การวัดและประเมินผล		
ระเบียบและสม	48	40.67
สมุดประจำตัวเด็ก	113	95.76
คู่มือการประเมิน	92	77.97
แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ	51	43.22
แบบประเมินความพร้อมด้านต่าง ๆ	96	81.36
อื่น ๆ	3	2.54
2. การวัดและประเมินพัฒนาการที่ทำ		
ได้ยากที่สุด		
ด้านร่างกาย	-	-
ด้านอารมณ์ จิตใจ	75	63.55
ด้านสังคม	13	11.02
ด้านสติปัญญา	30	25.43

ตารางที่ 18 การจัดทำเอกสารและการวัดประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
3. ความถี่ในการวัดและประเมินพัฒนาการ		
วันละ 1 ครั้ง	22	18.64
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	42	35.59
เดือนละ 1 ครั้ง	37	31.36
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	14	11.86
ภาคเรียนละ 2 ครั้ง	3	2.54
ปีละ 1 ครั้ง	-	-
4. แหล่งที่มาของเครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการ		
ครูผู้สอนสร้างเอง	84	71.19
โรงเรียนจัดทำให้	8	6.78
กลุ่มโรงเรียนจัดทำให้	9	7.63
อำเภอจัดทำให้	16	13.56
จังหวัดจัดทำให้	14	11.86

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา จัดทำเอกสารสมุดประจำตัวเด็ก (ร้อยละ 95.76) แบบประเมินความพร้อม (ร้อยละ 81.36) และคู่มือการประเมินผล (ร้อยละ 77.97) การวัดและประเมินพัฒนาการที่โรงเรียนเห็นว่าทำได้ยากที่สุดคือ การวัดและประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ (ร้อยละ 63.55) ความถี่ในการวัดและประเมินพัฒนาการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 35.59) รองลงมา คือเดือนละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 31.36) เครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการนั้น จำนวนโรงเรียนที่ครูผู้สอนเป็นผู้สร้างเอง (ร้อยละ 71.19)

ตารางที่ 19 ระดับและวิธีการวัดประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การวัดและประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ			
ด้านร่างกาย	3.51	0.55	มากที่สุด
ด้านอารมณ์ จิตใจ	3.04	0.68	มาก
ด้านสังคม	3.20	0.58	มาก
ด้านสติปัญญา	3.12	0.62	มาก
2. วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการ			
การสังเกต	3.79	0.45	มากที่สุด
การสนทนา	3.38	0.49	มาก
การสัมภาษณ์หรือทดสอบปากเปล่า	2.99	0.55	มาก
การสะสมผลงาน	2.60	0.67	มาก
การใช้แบบทดสอบรูปภาพ	2.47	0.83	น้อย

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาวัดและประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาในด้านร่างกายในระดับ "มากที่สุด" (ค่าเฉลี่ย 3.51) ส่วนด้านอื่น ๆ วัดและประเมินพัฒนาการนักเรียนในระดับ "มาก" วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการนั้น ใช้วิธีการสังเกตในระดับ "มากที่สุด" (ค่าเฉลี่ย 3.79) และวิธีการใช้แบบทดสอบรูปภาพ ในระดับ "น้อย" (ค่าเฉลี่ย 2.47) ส่วนวิธีอื่น ๆ ใช้ในระดับ "มาก"

4.4.5 การผลิต พัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน

การผลิต พัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การผลิต พัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มากที่สุด		
สื่อต้นแบบ	43	36.44
สื่อสร้างขึ้นเองภายในห้องเรียน	48	40.68
สื่อสำเร็จรูปตามท้องตลาด	27	22.88
2. สื่อการเรียนการสอนที่ได้รับงบประมาณ		
จัดซื้อตรง/ไม่ตรงความต้องการ		
ตรง	66	55.93
ไม่ตรง	52	44.07
- ไม่ได้จัดซื้อเอง	19	16.10
- ไม่มีสื่อที่ต้องการในท้องตลาด	10	8.47
- สื่อไม่ตรงจุดประสงค์, เนื้อหา ที่จำเป็นต้องจัดซื้อ	23	19.49
3. แหล่งงบประมาณที่มากที่สุดในการจัดหา		
สื่อการเรียนการสอน		
ส่วนตัว	20	16.95
ทางราชการ	88	74.58
บริจาคจากบุคคล หน่วยงาน	10	8.47

ตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาใช้สื่อระดับอนุบาลศึกษาที่สร้างขึ้นเองตามท้องถิ่นมากที่สุด (ร้อยละ 40.68) ส่วนสื่อที่จัดซื้อตรงกับความต้องการ ร้อยละ 55.93 ไม่ตรงกับความต้องการ ร้อยละ 44.07 แหล่งงบประมาณในการจัดซื้อได้มาจากทางราชการมากที่สุด (ร้อยละ 74.58)

4.4.6 การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และมุมประสบการณ์สำหรับนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา
การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และมุมประสบการณ์สำหรับนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา ของ
โรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และมุมประสบการณ์สำหรับนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน		
มุมบล็อก	90	76.27
มุมบ้าน	96	81.36
มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์	50	42.37
มุมเกมการศึกษา	101	85.59
มุมหนังสือหรือห้องสมุด	82	69.46
มุมดนตรี	57	48.31
มุมอื่น ๆ (มุมหมอ, พยาบาล, มุมผลงาน มุมร้านค้า, มุมตุ๊กตา, มุมเสริมสวย, มุมเล่านิทาน, มุมศิลปะ)	18	15.25

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนระดับ
อนุบาลศึกษา โรงเรียนจัดหลายมุม มุมที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดในห้องเรียนคือ จัดมุมเกมการศึกษา
(ร้อยละ 85.59) มุมบ้าน (ร้อยละ 81.36) มุมบล็อก (ร้อยละ 76.27) ส่วนมุมที่มี
โรงเรียนจำนวนน้อยทำการจัดคือ มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 42.37)

4.4.7 การใช้แหล่งความรู้เพื่อเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

การใช้แหล่งความรู้เพื่อเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียน ประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การใช้แหล่งความรู้เพื่อเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งความรู้ ระดับอนุบาลศึกษาในท้องถิ่น		
สำรวจ จัดทำ	29	24.58
สำรวจ ไม่จัดทำ	41	34.75
ไม่สำรวจ จัดทำ	9	7.63
ไม่สำรวจ ไม่จัดทำ	39	33.05
2. แหล่งความรู้ที่ใช้เสริมประสบการณ์ให้ นักเรียนระดับอนุบาลศึกษา		
สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น	84	71.19
วัสดุ อุปกรณ์	105	88.98
บุคลากร วิทยากร	35	29.66

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า การสำรวจแหล่งความรู้ เพื่อเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษานั้น โรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจ แต่ไม่จัดทำระบบข้อมูลไว้ ร้อยละ 34.75 และไม่สำรวจ ไม่จัดทำข้อมูล ร้อยละ 33.05 แหล่งความรู้ที่ใช้เสริมประสบการณ์ให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษามากที่สุดคือ แหล่งความรู้ที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ (ร้อยละ 88.98)

4.4.8 การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา

การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียน		
การสอนระดับอนุบาลศึกษา		
ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ	48	40.68
จัดหา ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย	35	29.66
ดำเนินการวิจัยในโรงเรียนหรือห้องเรียน	10	8.47
นำผลการวิจัยที่ทำการวิจัยเองหรือ จากเอกสารต่าง ๆ ไปปรับปรุงการเรียน		
การสอน	25	21.19

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนระดับ
อนุบาลศึกษา โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการใด ๆ มีมากที่สุด (ร้อยละ 40.68) จัดหาศึกษาเอกสาร
เกี่ยวกับการวิจัย ร้อยละ 29.66 ส่วนการดำเนินการวิจัย มีเพียงร้อยละ 8.47

4.5 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและคุณภาพชีวิต นักเรียน

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและคุณภาพชีวิต
นักเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอแยกตามประเด็นย่อยจากกรอบแนวคิด โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.5.1 การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

การจัดกิจกรรมให้เด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึงในระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง		
จัดทำสำมะโนนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา	51	43.22
ออกสำรวจตามบ้าน	54	45.76
การประชุมผู้ปกครอง	97	82.20
การใช้จดหมายถึงผู้ปกครองตาม		
ทร.14 ที่มีเด็กก่อนวัยเรียน	32	27.12
การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย	100	84.75
อื่น ๆ (ปิดประกาศ, แจกผ่านเด็กนักเรียนที่เข้าเรียนแล้ว)	3	2.54
	$\bar{X}\%$	S.D.
2. จำนวนเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี ในเขต		
บริการที่เข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษา	95.97	4.88

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษาอย่างทั่วถึง โรงเรียนประถมศึกษาใช้หลายวิธี วิธีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และการประชุมผู้ปกครอง (ร้อยละ 84.75 และร้อยละ 82.20) จำนวนเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้เข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 95.97

4.5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. ผู้ให้บริการตรวจสอบสภาพนักเรียน		
ครูประจำวัน	106	89.83
ครูอนามัยโรงเรียน	81	68.64
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	99	83.90
ผู้นำอนามัยนักเรียน	56	47.46
2. การบริการอาหารกลางวัน		
นักเรียนนำมาเอง	92	77.97
โรงเรียนจัดให้นักเรียนซื้อ	27	22.88
โรงเรียนจัดให้ฟรี	106	89.93
- ทุกวัน ทุกคน	40	33.90
- ทุกวัน บางคน	16	13.56
- ไม่ครบทุกวัน แต่ครบทุกคน	45	38.14
- ไม่ครบทุกวัน ไม่ครบทุกคน	5	4.24
3. การจัดอาหารเสริม (นม) ให้นักเรียนฟรี		
ทุกวัน ทุกคน	110	93.22
ทุกวัน บางคน	1	0.85
ไม่ครบทุกวัน แต่ครบทุกคน	6	5.08
ไม่ครบทุกวัน ไม่ครบทุกคน	1	0.85

ตารางที่ 25 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
4. สาเหตุที่โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวัน		
ได้ไม่ครบทุกวันและทุกคน		
งบประมาณต่ำ	21	17.80
งบประมาณไม่เพียงพอ	53	44.92
ขาดบุคลากรในการจัดทำและให้บริการ	13	11.02
มีปัญหาในการจัดซื้อ เช่น ราคา		
แหล่งซื้อวัตถุดิบ	11	9.32
อื่น ๆ (การจัดส่งล่าช้า)	1	0.85

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ผู้ให้บริการตรวจสอบภาพนักเรียนคือ ครูประจำชั้น (ร้อยละ 89.83) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 83.90) การบริการอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.93) จัดให้นักเรียนฟรีโดยให้นักเรียนนำอาหารของตนเองมาด้วย (ร้อยละ 77.97) การจัดอาหารเสริม (นม) ให้นักเรียนฟรีได้ครบทุกวันและทุกคน ร้อยละ 93.22 สาเหตุที่มากที่สุดที่โรงเรียนไม่สามารถจัดอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ให้นักเรียนได้ครบทุกวันและทุกคนเนื่องมาจากงบประมาณไม่เพียงพอ (ร้อยละ 44.92)

4.5.3 การจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา

การจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 การจัดบริการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การจัดทำข้อมูลนักเรียนขาดแคลน		
ระดับอนุบาลศึกษา		
จัดทำ	94	79.66
ไม่จัดทำ	24	20.34
2. การช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน		
ระดับอนุบาลศึกษา		
เครื่องเขียน	109	92.37
แบบฝึกเตรียมความพร้อม	64	54.24
วัสดุฝึกเตรียมความพร้อม	65	55.08
เครื่องแบบนักเรียน	69	58.47
อื่น ๆ (ชุดกันหนาว, แปรงสีฟัน, เงินทุน)	6	5.08
3. แหล่งที่ให้การสนับสนุนเด็กขาดแคลน		
งบประมาณทางราชการ	109	92.37
หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ	13	11.02
ชุมชนท้องถิ่น	48	40.68
เอกชน	27	22.88
อื่น ๆ (ครูผู้สอน)	6	5.08

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.66) จัดทำข้อมูลนักเรียนขาดแคลน สิ่งที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้มากที่สุดคือเครื่องเขียน (ร้อยละ 92.37) แหล่งสนับสนุนนักเรียนขาดแคลน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากทางราชการ (ร้อยละ 92.37) รองลงมาคือ ชุมชนท้องถิ่น (ร้อยละ 40.68)

4.6 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้วิจัยนำเสนอแยกตามประเด็นย่อยจากการรอบแนวคิด โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.6.1 การบริการและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริการและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การบริการและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การได้รับบริการต่าง ๆ					
จากชุมชน					
เงินสนับสนุน	76	64.41	-	-	-
วัสดุ อุปกรณ์	49	41.53	-	-	-
แรงงาน	74	62.71	-	-	-
วิทยากร	8	6.78	-	-	-
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่าง					
โรงเรียนกับชุมชนใน 1 ภาคเรียน					
ไม่ได้จัด	8	6.78	-	-	-
1-2 ครั้ง	94	76.66	-	-	-
3-4 ครั้ง	8	6.78	-	-	-
มากกว่า 4 ครั้ง	8	6.78	-	-	-
3. ระดับความร่วมมือของผู้ปกครอง					
นักเรียนระดับอนุบาลศึกษา	-	-	3.08	0.62	มาก

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนมากที่สุด คือ เงินและแรงงาน (ร้อยละ 64.41 และ 62.71) โรงเรียนและชุมชนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมร่วมกัน ภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือในระดับ "มาก"

4.6.2 การประชาสัมพันธ์และติดต่อผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

การประชาสัมพันธ์และติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนประถม ศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 การประชาสัมพันธ์และติดต่อผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา

รายการปฏิบัติ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. การติดต่อประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง นักเรียนระดับอนุบาลศึกษาแบบไม่เป็น ทางการ		
โทรศัพท์	4	3.39
ป้ายประกาศ	26	22.03
จดหมายข่าว	18	15.25
บันทึก จดหมายส่วนตัว	52	44.07
การจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครอง	5	4.24
การแจกเอกสารเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก	63	53.39
อื่น ๆ (สนทนา พูดคุย)	21	17.80
2. การติดต่อประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง นักเรียนระดับอนุบาลศึกษาแบบเป็นทางการ		
การเยี่ยมบ้าน	92	77.97
การจัดประชุม	106	89.83
จดหมายข่าวหรือหนังสือราชการ	72	61.02

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาติดต่อบริษัทผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาหลายวิธี วิธีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ติดต่อก็คือ แบบเป็นทางการ โดยวิธีการจัดประชุมและการเยี่ยมบ้าน (ร้อยละ 89.83 และ 77.97) ส่วนการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ ใช้วิธีการแจกเอกสารเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กมากที่สุด (ร้อยละ 53.39) และใช้การบันทึกหรือจดหมายส่วนตัวในเ้าดंबरองลงมา (ร้อยละ 44.07)

4.7 สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

สภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยนำเสนอแยกตามประเด็นย่อยจากกรอบแนวคิด โดยการหาค่าความถี่ ค่าสัดส่วน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับความต้องการ การนำสัดส่วนมาประมาณค่า (Estimation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.7.1 บรรยายภาพทั่วไป

บรรยายภาพทั่วไปของห้องเรียนอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 บรรยายภาพทั่วไปห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา

สภาพ	โรงเรียน	ร้อยละ
1. อาคารเรียน		
อาคารเอกเทศ	23	19.49
อาคารร่วมกับชั้นอื่น	95	80.51
2. ห้องเรียน		
อยู่ในอาคารชั้นเดียว	66	55.93
อาคารมากกว่า 1 ชั้น อยู่ชั้นล่าง	49	41.53
อาคารมากกว่า 1 ชั้น อยู่ชั้นบน	3	2.54

ตารางที่ 29 บรรยากาสทั่วไปห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

สภาพ	โรงเรียน	ร้อยละ
3. ห้องน้ำ ห้องส้วม		
อยู่นอกห้องเรียนใช้ร่วมกับชั้นอื่น	105	88.98
อยู่นอกห้องเรียนใช้เฉพาะชั้นอนุบาลศึกษา	13	11.02
อยู่ในห้องเรียน	-	-
4. พื้นห้องเรียน		
พื้นไม้ มีวัสดุปูพื้น	29	24.58
พื้นไม้ ไม่มีวัสดุปูพื้น	13	11.02
พื้นปูน มีวัสดุปูพื้น	67	56.78
พื้นปูน ไม่มีวัสดุปูพื้น	9	7.63
5. การทาสีห้องเรียน		
ห้องเรียนไม่ทาสี	63	53.39
ห้องเรียนทาสีภายใน	14	11.86
ห้องเรียนทาสีภายนอก	9	7.63
ห้องเรียนทาสีทั้งภายในและภายนอก	32	27.12
6. แสงสว่าง		
เพียงพอ	102	86.44
ไม่เพียงพอ	16	13.56
7. บริเวณที่เล่นกลางแจ้ง		
เพียงพอ	98	83.05
ไม่เพียงพอ	20	16.95
8. เสียงรบกวน		
มาก	30	25.42
น้อย	66	55.93
ไม่มี	22	18.64

ตารางที่ 29 บารายากาสทั่วไปห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

สภาพ	โรงเรียน	ร้อยละ
9. ความวุ่นวายของต้นไม้		
วุ่นวาย	102	86.44
ไม่วุ่นวาย	16	13.56
10. ที่รับประทานอาหาร		
จัดไว้ในห้องเรียน	25	21.19
จัดไว้นอกห้องเรียนเฉพาะอนุบาลศึกษา	22	18.64
จัดไว้รวมกันกับชั้นอื่นที่โรงอาหาร	71	60.17
11. การตกแต่งห้อง, จัดเก็บอุปกรณ์		
เป็นระเบียบ	76	64.41
ไม่เป็นระเบียบ	42	35.59

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีอาคารเรียนระดับอนุบาลศึกษาเป็นอาคารที่ใช้ร่วมกับชั้นอื่น (ร้อยละ 80.51) โรงเรียนมีอาคารชั้นเดียว ร้อยละ 55.93 และเป็นอาคารมากกว่า 1 ชั้น ร้อยละ 44.07 อาคารหลายชั้นห้องเรียนอยู่ชั้นล่าง (ร้อยละ 41.53) โรงเรียนส่วนใหญ่ห้องน้ำ ห้องส้วมระดับอนุบาลศึกษาใช้ร่วมกับชั้นอื่น (ร้อยละ 88.98) พื้นห้องเรียนเป็นพื้นปูนมากกว่าพื้นไม้ โรงเรียนส่วนใหญ่ห้องเรียนมีวัสดุปูพื้น (ร้อยละ 80.36) ห้องเรียนที่ไม้ทาสีและทาสีมีจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 53.39 และ 46.61) แสงสว่างเพียงพอ (ร้อยละ 86.44) ที่เล่นกลางแจ้งเพียงพอ (ร้อยละ 83.05) เลี้ยงรวบรวมน้อย (ร้อยละ 55.93) โรงเรียนส่วนใหญ่มีบริเวณที่มีความวุ่นวาย (ร้อยละ 86.44) ที่รับประทานอาหารจัดไว้รวมกันกับชั้นอื่นที่โรงอาหาร (ร้อยละ 60.17) ห้องเรียนเป็นระเบียบ (ร้อยละ 64.41)

4.7.2 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2538

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัย
ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 30 ตารางที่ 31 ตารางที่ 32 และตารางที่ 33

ตารางที่ 30 วัสดุอุปกรณ์ประจำห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐาน

รายการ	มีครูภัณฑ์ห้องเรียนครบตามเกณฑ์มาตรฐาน		
	สัดส่วน โรงเรียน	ช่วงความเชื่อมั่น 95% ของประชากร	ร้อยละ
1. โต๊ะเก้าอี้ครู ห้องเรียนละ 1 ชุด	0.78	0.71-0.85	71-85
2. โต๊ะเก้าอี้เด็กครบตามจำนวน นักเรียน (1 ชุดต่อเด็ก 6 คน)	0.32	0.24-0.40	24-40
3. ตู้เก็บเอกสาร อุปกรณ์ (ตู้ลอย) ห้องเรียนละ 1 ชุด	0.51	0.42-0.60	42-60
4. ตู้เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวและ/หรือ ผลงานเด็กครบตามจำนวนเด็ก (1 ตู้ ต่อเด็ก 20 คน)	0.20	0.13-0.27	13-27
5. ตู้เก็บสื่อและเครื่องเล่นชนิด ไม่มีฝาปิด เปิด ห้องเรียนละ 4 ตู้	0.07	0.02-0.12	2-12
6. ตู้เก็บเครื่องนอน ห้องเรียนละ 1 ตู้	0.26	0.18-0.34	18-34
7. ชั้นวางหนังสือห้องเรียนละ 1 ที่	0.34	0.25-0.43	25-43
8. พัดลมเพดาน ห้องเรียนละ 2 ตัว	0.53	0.44-0.62	44-62
9. วิทยุ เทป ห้องเรียนละ 1 เครื่อง	0.27	0.19-0.35	19-35
10. กระดานดำ 2 ด้าน ชนิดตั้งกับพื้น เคลื่อนย้ายได้ห้องเรียนละ 1 แผ่น	0.21	0.14-0.28	14-28

ตารางที่ 30 ครุภัณฑ์ประจำห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐาน (ต่อ)

รายการ	มีครุภัณฑ์ห้องเรียนครบตามเกณฑ์มาตรฐาน		
	สัดส่วน โรงเรียน	ช่วงความเชื่อมั่น 95% ของประชากร	ร้อยละ
11. ป้ายนิเทศ ห้องเรียนละ 2 แผ่น	0.59	0.50-0.68	50-68
12. แผ่นป้ายสาส์น หรือกระดานไวท์บอร์ด ห้องเรียนละ 1 แผ่น	0.25	0.17-0.33	17-33
13. ป้ายชั้นเรียน ป้ายชื่อครูประจำชั้น และป้ายสถิติการมาเรียน ห้องเรียนละ 1 ชุด	0.94	0.90-0.98	90-98
14. พระบรมฉายาลักษณ์พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมกรอบ ห้องเรียนละ 1 ภาพ	0.77	0.69-0.85	69-85
15. ภาชนะใส่น้ำดื่มพร้อมฝาปิด ห้องเรียนละ 1 ที่	0.61	0.52-0.70	52-70
16. เสื่อน้ำมันเต็มพื้นที่ห้องเรียน	0.63	0.54-0.72	54-72
17. เครื่องนอน ที่รองนอน หมอน ครบตามจำนวนเด็ก	0.57	0.48-0.66	48-66

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีครุภัณฑ์ประจำห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีป้ายชั้นเรียน ป้ายชื่อครูประจำชั้น ป้ายสถิติการมาเรียน (ร้อยละ 90-98) โต๊ะเก้าอี้ครู (ร้อยละ 71-85) และพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร้อยละ 69-85) รายการครุภัณฑ์ที่โรงเรียนมีจำนวนน้อยที่สุดตามเกณฑ์ คือ ตู้เก็บสื่อและเครื่องเล่นชนิดแผ่นมีฝาปิดเปิด (ร้อยละ 2-12) รายการที่โรงเรียนจำนวนน้อยมีตามเกณฑ์ คือ ตู้เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวและผลงานนักเรียน (ร้อยละ 13-27) กระดานดำ 2 ด้าน

ชนิดเคลื่อนย้ายได้ (ร้อยละ 14-28) แผ่นป้ายล้าลิหรือไวท์บอร์ด (ร้อยละ 17-33) ตู้เก็บ
เครื่องนอน (ร้อยละ 18-34) วิทยุ เทป (ร้อยละ 19-35) โต๊ะเก้าอี้นักเรียน (ร้อยละ 24-40)
ชั้นวางหนังสือ (ร้อยละ 25-43) ภายใต้ช่วงความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 31 วัสดุประจํามุมประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐาน

รายการ	มีวัสดุครบตามเกณฑ์มาตรฐาน		
	สัดส่วน โรงเรียน	ช่วงความเชื่อมั่น 95% ของประชากร	ร้อยละ
1. วัสดุประจํามุมบล็อก-บล็อกไม้ ชนิดต้น ห้อยเรียงละ 1-2 ชุด	0.57	0.48-0.66	48-66
2. วัสดุประจํามุมบ้านหรือมุมบทบาท สมมติ เช่น ตุ๊กตา เครื่องครัวจำลอง เครื่องมือแพทย์จำลอง ฯลฯ ห้อยเรียงละ 1 ชุด	0.60	0.51-0.69	51-69
3. วัสดุประจํามุมธรรมชาติ หรือ มุมวิทยาศาสตร์ เช่น แวนชยาย แม่เหล็ก ตาชั่งจำลอง ฯลฯ ห้อยเรียงละ 1 ชุด	0.14	0.08-0.20	8-20
4. วัสดุประจํามุมเกมการศึกษา เช่น เกมภาพตัดต่อ เกมจับภาพคู่เหมือน เกมเรียงลำดับ ฯลฯ ห้อยเรียง ละ 1 ชุด	0.70	0.62-0.78	62-78
5. วัสดุประจํามุมหนังสือ เช่น หนังสือนิทาน พจนานุกรม ฯลฯ ห้อยเรียงละ 20 เล่ม	0.41	0.32-0.50	32-50

ตารางที่ 31 วัสดุประจํามุมประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐาน (ต่อ)

รายการ	มีวัสดุครบตามเกณฑ์มาตรฐาน		
	สัดส่วน โรงเรียน	ช่วงความเชื่อมั่น 95% ของประชากร	ร้อยละ
6. วัสดุประจํามุมเพลงและดนตรี เช่น ระฆังสามเหลี่ยม กรับ รําะนา กลองขนาดเล็ก ฉาบขนาดเล็ก เทปเพลง เด็ก ฯลฯ ห้องเรียนละ 1 ชุด	0.30	0.22-0.38	22-38
7. ลูกบอลขนาดเล็กผ่าศูนย์กลาง 4"-7" ห้องเรียนละ 2 ลูก	0.47	0.38-0.56	38-56
8. เครื่องเล่น เช่น พลาสติกสร้างสวรรค์ แบบต่าง ๆ ห้องเรียนละ 1 ชุด	0.68	0.60-0.76	60-76
9. หุ่น เช่น หุ่นไม้ หรือหุ่นแบบต่าง ต่าง ๆ ฯลฯ ห้องเรียนละ 1 ชุด	0.50	0.41-0.59	41-59

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีวัสดุประจํามุมประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา โดยมีรายการที่โรงเรียนมากที่สุด มีตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ วัสดุเกมการศึกษา (ร้อยละ 62-78) รองลงมาคือ พลาสติกสร้างสวรรค์ (ร้อยละ 60-76) รายการที่โรงเรียนจํานวนน้อยที่สุดมีตามเกณฑ์คือ วัสดุประจํามุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 8-20) รายการที่โรงเรียนจํานวนน้อยมีครบตามเกณฑ์คือ วัสดุมุมดนตรี (ร้อยละ 22-38) และวัสดุมุมหนังสือ (ร้อยละ 32-50) ภายใต้วงความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 32 วัสดุครุภัณฑ์ทั่วไปประจำโรงเรียนระดับอนุบาลศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน

รายการ	มีวัสดุครุภัณฑ์ทั่วไปครบตามเกณฑ์มาตรฐาน		
	สัดส่วน โรงเรียน	ช่วงความเชื่อมั่น 95% ของประชากร	ร้อยละ
วัสดุครุภัณฑ์ทั่วไป			
1. เครื่องเล่นสนาม	0.33	0.25-0.41	25-41
2. จักรยานสามล้อเล็ก	0	0	0
- 4 คัน/เด็ก 50 คน			
- 8 คัน/เด็ก 51-150 คน			
- 10 คัน/เด็ก 150 คนขึ้นไป			
3. เครื่องเล่นน้ำ 1 ชุด	0.04	0.00-0.08	0-8
- อ่าง กะละมัง พร้อมขาตั้ง			
- กรวยพลาสติกกรอกน้ำ 2 อัน			
- ขวดพลาสติกขนาดต่าง ๆ			
- ตะแกรงพลาสติก 1 อัน			
- เสื่อคลุมกันเปียก			
- สายยางขนาดยาว 2 ฟุต			
4. เครื่องเล่นทราย 1 ชุด	0.23	0.15-0.31	15-31
- ถังพลาสติกขนาดเล็ก			
- พลั่วตักพลาสติก			
- พิมพ์พลาสติกทรงต่าง ๆ			
- ถ้วยพลาสติก			
- ตะแกรงพลาสติก			
5. สีทาไม้ ปูน ภายในอาคาร	0.12	0.06-0.18	6-18
ภายนอกอาคารและเครื่องเล่น			
ชนิดไม่มีสารตะกั่ว			

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีวัสดุครุภัณฑ์ทั่วไปประจำโรงเรียนระดับอนุบาลศึกษา โดยทุกวิทยากรมีโรงเรียนจำนวนน้อย มีครบตามเกณฑ์มาตรฐาน รายการที่ไม่มีโรงเรียนใดมีเลย คือจักรยานสามล้อเล็ก รายการที่โรงเรียนจำนวนน้อยที่สุด มีครบตามเกณฑ์ คือ เครื่องเล่นน้ำ (ร้อยละ 0-8) ภายใต้วงความเชื่อมั่น 95%

4.7.3 ความต้องการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษา

ความต้องการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ความต้องการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษา

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อวัสดุ จัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์อนุบาลศึกษาเอง	3.40	0.74	มาก
2. ส่วนราชการจัดซื้อ จัดหาสื่อสำเร็จให้	2.40	0.95	น้อย
3. โรงเรียนผลิตสื่อบางอย่างใช้เอง	2.97	0.71	มาก
4. คู่มือการผลิต การจัดเก็บและซ่อมบำรุงรักษาสื่อระดับอนุบาลศึกษา	3.17	0.80	มาก
5. การอบรมการผลิต การจัดเก็บและซ่อมบำรุงรักษาสื่อ	3.13	0.83	มาก
6. ผู้มีทักษะคอยช่วยเหลือแนะนำในการผลิตสื่อ	2.98	0.86	มาก
7. เครื่องมือที่จำเป็นในการผลิตสื่อของโรงเรียน	3.17	0.82	มาก
8. สถานที่ผลิตสื่อโดยเฉพาะของระดับอนุบาลศึกษา	2.78	0.90	มาก

ตารางที่ 33 ความต้องการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษา (ต่อ)

ความต้องการ	X	S.D.	แปลความ
9. วัสดุภัณฑ์ที่จำเป็นในการเก็บรักษาสื่อ อนุบาลศึกษา	3.15	0.90	มาก
10. แหล่งบริการผลิตสื่อของเอกชน	2.53	0.93	มาก
11. นโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับ การใช้สื่อระดับอนุบาลศึกษา	2.94	0.84	มาก
12. เอกสารแนะนำสื่อระดับอนุบาลศึกษา	3.20	0.79	มาก
13. การนิเทศแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อ จาก สปอ./สปจ.	3.14	0.78	มาก
14. การอบรมแนะนำเทคนิคและวิธีการ ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อระดับ อนุบาลศึกษา	3.33	0.84	มาก
15. การติดตามและการประเมินผล การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่าง ต่อเนื่องจากทุกระดับ	2.99	0.86	มาก

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนต้องการให้ส่วนราชการจัดซื้อ จัดหาสื่อ
สำเร็จให้อยู่ในระดับ "น้อย" ส่วนรายการอื่น ๆ โรงเรียนต้องการอยู่ในระดับ "มาก" รายการ
ที่โรงเรียนต้องการสูงที่สุดคือ ต้องการดำเนินการจัดซื้อวัสดุ จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาล
ศึกษาเอง (3.40) ลำดับรองลงมาคือ ต้องการการอบรมแนะนำเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการ
การใช้สื่อระดับอนุบาลศึกษา (3.33) และต้องการเอกสารแนะนำสื่อระดับอนุบาลศึกษา (3.20)

4.8 สรุปข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับ อนุบาลศึกษา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมสรุปจาก
การสัมภาษณ์ผู้บริหารและจากแบบสอบถามครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา โดยมีผู้บริหารให้การสัมภาษณ์
96 คน จาก 116 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.76 และครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาเสนอแนะไว้
ในแบบสอบถามปลายเปิด 90 ชุด จาก 118 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.27 แล้วนำรวบรวม
สรุป จัดลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย เรียงไว้เป็นรายชื่อในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

4.8.1 ข้อเสนอแนะด้านการวางแผนและการบริหาร

- 1) การวางแผนและการบริหารควรมีส่วนร่วม โดยเฉพาะครูผู้สอนระดับ
อนุบาลศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน โครงการ
- 2) การวางแผนควรคำนึงการตามแผนอย่างจริงจัง และเป็นระบบครอบคลุม
ข่ายงาน และมีการติดตามผลสม่ำเสมอ
- 3) การวางแผนควรร่วมมือกันทุกระดับตั้งแต่จังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน
โรงเรียน เพื่อให้แผนและนโยบายสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน
- 4) รัฐควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอและบริหารให้ทันเวลา
- 5) โรงเรียนควรมีการจัดให้มีอาคารอนุบาลศึกษาเป็นเอกเทศ
- 6) ก่อนเปิดทำการสอนระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนควรจะต้องเตรียมความพร้อมด้าน
ต่าง ๆ และสั่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมก่อน
- 7) ผู้บริหารทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเป็น
พิเศษ โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูง
- 8) การกำหนดนโยบายวางแผนงาน/โครงการ ชุมชนและโรงเรียนควรร่วมมือกัน
โดยปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการ
- 9) โรงเรียนควรทำการประสานงาน เพื่อหางบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น
เอกชน มาช่วยเหลือการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา
- 10) โรงเรียนควรจัดทำเขตบริการให้ชัดเจน จัดสำรวจนักเรียนล่วงหน้า 3-5 ปี
จัดทำสำมะโนนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา และเกณฑ์เด็กก่อนวัยเรียนเข้าเรียนอนุบาลศึกษาให้ได้
100%

11) อัตราส่วนนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาต่อห้องเรียนควรลดลงให้เหลือน้อยกว่าห้องเรียนละ 30 คน

4.8.2 ข้อเสนอแนะด้านการนิเทศการศึกษา

- 1) โรงเรียนควรได้รับการนิเทศเพิ่มมากขึ้นทั้งนิเทศภายนอกและภายใน โดยทำเป็นระบบและสม่ำเสมอ
- 2) การนิเทศภายนอกโดยศึกษานิเทศก์อำเภอควรกระทำอย่างต่อเนื่อง หรืออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทุกโรงเรียน
- 3) ศึกษานิเทศก์จังหวัดควรออกนิเทศโรงเรียนโดยตรงให้มากขึ้น
- 4) ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายควรทำการนิเทศภายใน โดยใช้รูปแบบต่าง ๆ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 5) ควรจัดการอบรมวิธีการนิเทศ จัดหาเครื่องมือการนิเทศให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา
- 6) หน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอควรแต่งตั้งผู้มีความรู้ ความสามารถหรือผู้เชี่ยวชาญระดับอนุบาลศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบงานอนุบาลศึกษาโดยเฉพาะ
- 7) หน่วยงานทุกระดับควรจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเพิ่มมากขึ้น
- 8) การนิเทศภายใน ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษานิเทศกันเองได้ และให้พื้นที่ตนเองได้โดยจัดหาเครื่องมือการนิเทศให้
- 9) ควรเพิ่มงบประมาณในการนิเทศ
- 10) ผู้บริหารควรติดตามผล สรุปผลการนิเทศทุกภาคเรียน

4.8.3 ข้อเสนอแนะด้านการจัดบุคลากร

- 1) รัฐควรบรรจุครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษา ปฐมวัยศึกษาหรือผ่านการอบรมให้ครบทุกโรงเรียนโดยเร่งด่วน
- 2) โรงเรียนควรจัดครูลงทำการสอนระดับอนุบาลศึกษาให้ครบทุกห้องเรียน

3) การจัดบุคลากรเข้าทำการสอนระดับอนุบาลศึกษา ควรพิจารณาเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงวุฒิ ประสบการณ์ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ใจรักเด็ก สุขภาพกายและใจ สมบูรณ์ เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก

4) บุคลากรที่ทำการสอนระดับอนุบาลศึกษาทุกคนควรผ่านการอบรม

5) ควรพัฒนาครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา โดยการอบรม ศึกษาดูงาน ก่อนเปิดภาคเรียนแรกทุกปี

6) วิศวการจัดสวัสดิการ ขวัญกำลังใจ สิ่งจูงใจพิเศษแก่ครูผู้สอน ระดับอนุบาลศึกษา

7) ในการบรรจุแต่งตั้ง ควรให้ออกาสโรงเรียนเลือกบุคลากร โดยระบวิชาเอกที่ต้องการได้

8) ควรจัดอบรมหลักสูตรและวิธีสอนระดับอนุบาลศึกษาให้แก่ครูทุกคน เพื่อให้ทำการสอนแทนกันได้

9) อัตราส่วนครูต่อนักเรียนควรลดลง

4.8.4 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอน

1) โรงเรียนควรปรับแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

2) ควรจัดครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัยทำการสอนโดยตรง

3) ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา ควรได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมและศึกษาดูงาน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4) โรงเรียนควรรู้ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี เช่น ชุดการสอน วิดีโอ ประกอบการสอน เข้ามาช่วยสอน

5) โรงเรียนควรจัดหาหนังสือ คู่มือครูระดับอนุบาลศึกษาให้ครบ

6) การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กไม่ควรเกิน 20 นาที

7) กิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจเด็ก

8) ห้องเรียนควรปรับเปลี่ยนจากมุมประสบการณ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้

9) กิจกรรมควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กเท่านั้น โดยเน้นพัฒนาการทุกด้าน ไม่ควรมุ่งสอนหนังสือให้อ่านออก เขียนได้

10) จังหวัด อำเภอก กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน ควรมีแนวทางจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกัน

- 11) ในแต่ละวันควรวัดกิจกรรมตามตารางให้ครบทุกกิจกรรม
- 12) ครูผู้สอนควรบันทึกพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์

4.8.5 ข้อเสนอแนะด้านส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตนักเรียน

- 1) ทางราชการควรวัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ครบตามหลักสูตร
ให้โรงเรียน
- 2) รัฐควรวัดงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อสร้างอาคารเรียนเอกเทศ ห้องน้ำ
ห้องส้วม วัสดุ อุปกรณ์ สนามเด็กเล่นให้เพียงพอ
- 3) รัฐควรวัดสรรงบประมาณอาหารกลางวันและอาหารเสริมให้นักเรียนระดับ
อนุบาลศึกษาให้รับทุกวัน ทุกคน
- 4) ควรวัดการอบรมการผลิตสื่อให้แก่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา
- 5) ครูผู้สอนควรให้ความสนใจใส่ดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
ของเด็ก
- 6) รัฐควรเพิ่มงบประมาณรายหัว เพื่อให้โรงเรียนได้จัดหาแบบฝึกและวัสดุฝึก
เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กทุกคนให้เพียงพอ
- 7) หน่วยงานทุกระดับควรประสานไปยังภาคเอกชน เพื่อให้มีบทบาทในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตนักเรียนมากขึ้น
- 8) โรงเรียนควรให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ
โรงเรียน

4.8.6 ข้อเสนอแนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

- 1) โรงเรียนควรประชุมผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาอย่างน้อยภาคเรียน
ละ 1 ครั้ง
- 2) โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษามีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 3) โรงเรียนควรวัดหาเงินบริจาค แรงงาน ทรัพยากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์
ต่าง ๆ สนับสนุนจากชุมชน

- 4) โรงเรียนคววจัดอบรมชี้แจงให้ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจเรื่องหลักสูตร การเตรียมความพร้อมแก่เด็ก และกระตุ้นให้มองเห็นความสำคัญของนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา
- 5) ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา ควรรหาโอกาสเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง
- 6) โรงเรียนควรรทำการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
- 7) โรงเรียนควรรทำการปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา
- 8) โรงเรียนควรรหาแนวทางให้ผู้ปกครองเสริมประสบการณ์เด็กที่บ้าน
- 9) โรงเรียนควรรจัดสัปดาห์พบปะสังสรรค์ของผู้ปกครองนำเรียน

4.9 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมา อภิปรายผล ดังนี้

4.9.1 การวางแผนและการบริหาร

โรงเรียนน่านโยบายการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติมาใช้มากที่สุด ร้อยละ 54.31 เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติจะกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีทุกปี โดยกำหนดนโยบายและมาตรการ การพัฒนาการศึกษาไว้ชัดเจนในระดับอนุบาลศึกษานั้นได้กำหนดนโยบายไว้ว่า ส่งเสริมและสนับสนุน ให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างทั่วถึงทุกจังหวัด โดยได้รับพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมในการเข้าเรียน ระดับประถมศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่เนื่องจากนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายแกนกลาง จึงมีโรงเรียนส่วนหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 45.69 ได้ปรับนโยบายให้สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น ใน เรื่องการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ทำการวางแผนโดยให้ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาเป็น ผู้เสนอโครงการและตั้งคณะทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปการดำเนินงานปีงบประมาณ 2538 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่สรุปว่า โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือ ในการบริหารอยู่ระดับดี (สนั่น มีลัดยธรรม, 2538) เนื่องจากโรงเรียนได้รับงบประมาณทุกปี คืองบค่าวัสดุการศึกษา ค่าวัสดุประจำห้องเรียน ค่าวัสดุฝึกตามหลักสูตร งบประมาณหมวดเงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณจะต้องมีแผนงาน

โครงการรองรับเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี และสอดคล้องกับแผนงานของหน่วยงานระดับสูง โรงเรียนส่วนใหญ่จึงได้จัดทำแผนงานโครงการไว้ประจำปี ส่วนงบประมาณนั้น โรงเรียนเห็นว่ายังไม่เพียงพอและไม่ทันเวลาเนื่องจากการจัดสรรงบประมาณประจำปีในแผนปฏิบัติการประจำปี ปีงบประมาณ 2539 ในส่วนของระดับอนุบาลศึกษา นักเรียนระดับอนุบาลศึกษาได้รับงบประมาณรายหัวเฉลี่ยคนละ 120 บาทต่อปี (สนั่น มีสัจธรรม, 2538) ซึ่งถือว่าน้อยมาก ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 นั้น ได้เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้รัฐมีการปรับค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษา โดยในปีงบประมาณ 2541 ได้กำหนดค่าใช้จ่ายการศึกษาให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงการคลัง กล่าวคืออนุบาลศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อคนจะได้รับคนละ 2,150 บาทต่อปี (การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น, 2539) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยแนวโน้มการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของไทย ปีพุทธศักราช 2544 ของสาลี เหมือนมงคลกุล (2533) ที่พบว่า รัฐจะต้องส่งเสริมงบประมาณตามความจำเป็นตามแผนพัฒนาประชากรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากงบประมาณที่จำกัดนี้ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กวางแผนและบริหารงานลำบากเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรคิดตามจำนวนนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเจิด ท้าวเพชร (2537) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดต่างกัน มีสภาพการจัดงบประมาณต่างกันอย่างมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นโรงเรียนต้องช่วยเหลือตนเองหลายรูปแบบ เช่น หาเงินบริจาคสนับสนุนหรือประสานงานไปยังหน่วยงานอื่น ๆ และบริหารงบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์เสริมตามความจำเป็น นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดให้ ด้วยเหตุนี้ในการเตรียมความพร้อมเด็กทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.17 ได้ประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือไปยังชุมชนท้องถิ่น ผู้ปกครอง การสำรวจเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อเข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 78.45 ใช้วิธีสำรวจจากทร.14 และจัดทำสำมะโนนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาไว้ล่วงหน้า เนื่องจาก ทร.14 เป็นหลักฐานทางราชการที่ระบุประชากรในพื้นที่ไว้อย่างละเอียดและชัดเจน และการจัดทำสำมะโนนักเรียนเป็นการสะดวกในการติดต่อประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองในการเกณฑ์เด็กก่อนวัยเรียนเข้าเรียนในระดับอนุบาล การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการบริหารงานตามภารกิจระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ความรู้ ทักษะ เทคนิค และแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวแก่ครูเนื่องจากข่าวสารต่าง ๆ นั้น ส่วนหนึ่งจะมาจากการประชุมผู้บริหารและนำมาแจ้งคณะครู และจากหนังสือราชการ ส่วนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการดำเนินงานนั้นมีน้อยมาก ร้อยละ 2.59 เนื่องจากขาดงบประมาณและคอมพิวเตอร์เป็น 1 ใน 5 รายการของครุภัณฑ์การศึกษาที่

ถึงแม้จะมีผู้บริจาคก็รับไม่ได้ต้องขออนุญาตไปที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก่อน

4.9.2 การนิเทศการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้ให้การนิเทศภายในระดับอนุบาลศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 96.55 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาศ ประทุมวัลย์ (2531) และชูลี ช่วยเอื้อ (2532) ที่พบว่าบุคลากรที่ช่วยดำเนินการพัฒนาบุคลากรและการนิเทศส่วนใหญ่คือ ผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีบุคลากรจำกัด ผู้นิเทศจึงเป็นผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษามาแล้ว ส่วนการนิเทศภายนอก ผู้ให้การนิเทศคือ ศึกษาธิการอำเภอ ร้อยละ 91.38 ซึ่งเป็นภารกิจโดยตรงของศึกษาธิการอำเภอในการออกตรวจเยี่ยม นิเทศการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานโดยใช้วิธีต่าง ๆ (มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู พ.ศ. 2528 และ พ.ศ. 2535) โรงเรียนได้รับการนิเทศภายในภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง และได้รับการนิเทศภายนอกภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง เนื่องจากผู้บริหารมีภารกิจในงานทั้ง 6 งานคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การนิเทศการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนจึงมีเวลานิเทศเพียงภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง ส่วนศึกษาธิการอำเภอ นอกจากงานนิเทศการศึกษาแล้วยังมีงานค้นคว้าทางวิชาการ และงานวิเคราะห์วิจัยด้วย ประกอบกับโรงเรียนที่รับผิดชอบมีมากและจัดการศึกษา 3 ระดับในโรงเรียนประถมศึกษา จึงทำให้การออกนิเทศเยี่ยมห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษาของศึกษาธิการอำเภอเพียงภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาท ชันชัยภูมิ (2538) และอัญชลี ไชยสุตลักษ์ (2533) ที่พบว่า ในเรื่อง การนิเทศ ผู้นิเทศมีน้อยและมีเวลาไม่เพียงพอเพราะมีภารกิจอื่นมาก ซึ่งการนิเทศการศึกษานี้ โรงเรียนควรได้รับการนิเทศเพิ่มมากขึ้น โดยได้รับการนิเทศภายในอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ภาคเรียนละ 5-6 ครั้ง ส่วนการนิเทศภายนอกต้องใช้หลายรูปแบบและสม่ำเสมอ โดยอาจนิเทศโดยตรงจากศึกษาธิการ การนิเทศทางไกลหรือใช้สื่อ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น วิธีการนิเทศโรงเรียน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.31 ใช้วิธีการประชุมชี้แจงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลี ช่วยเอื้อ (2532) ที่พบว่า กิจกรรมการนิเทศที่ใช้มากที่สุดคือการประชุมปรึกษาหารือ ปัญหาการนิเทศการศึกษาที่มากที่สุดคือ ขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย ปานยิ้ม (2532) ที่พบว่า ปัญหาการนิเทศคือ การขาดแคลนบุคลากรนิเทศ

4.9.3 ด้านการจัดบุคลากร

จำนวนบุคลากรที่ทำการสอนระดับอนุบาลศึกษาไม่ครบทุกห้องเรียน ร้อยละ 63.79 เนื่องจากการจัดสรรบุคลากรให้แก่โรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ยึดเกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษา ตามมติ ก.ศ. ครั้งที่ 7/2538 ที่โรงเรียนขนาดเล็กใช้เกณฑ์นักเรียนเป็นสิ่งที่กำหนดอัตรากำลังข้าราชการครู ซึ่งโรงเรียนใดที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คน จะมีครูไม่ครบชั้น ส่วนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ใช้เกณฑ์นักเรียนและห้องเรียนเป็นสิ่งที่กำหนดอัตรากำลังข้าราชการครู ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ซึ่งถ้าใช้เกณฑ์ห้องเรียนอย่างเดียวเป็นสิ่งที่กำหนดอัตรากำลังข้าราชการครูแล้ว โรงเรียนทุกขนาดก็จะมีครูครบชั้น การกำหนดอัตรากำลังครูคือนักเรียนอนุบาลศึกษาในปัจจุบันคือ 1:23 รัฐควรปรับอัตราส่วนครูคือนักเรียนให้ลดลงตามข้อเสนอแนะของครูผู้สอนคือ 1:15 หรืออาจจะจัดในรูปจ้างที่เลี้ยงช่วยครูอนุบาลศึกษาก็ได้ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประถมศึกษา ควรช่วยเหลือตัวเองไปก่อน โดยเสนอแนะให้ครูผู้สอนทำการสอนหลายรูปแบบเช่น เรียนแบบกลุ่ม แบบครอบครัวยุติสอนน้อง หรือใช้โครงการลดเวลาการสอน (RIT) เป็นต้น วิธีการจัดบุคลากรเข้าประจำห้องเรียนอนุบาลศึกษาใช้วิธีการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนมากที่สุด ร้อยละ 65.52 ซึ่งสัมพันธ์กับการวางแผนที่ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมและตั้งคณะกรรมการร่วมกัน ส่วนการจัดครูเข้าสอนระดับอนุบาลศึกษาที่โรงเรียนใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ การจัดครูที่มีประสบการณ์การสอนอนุบาลศึกษามาก่อน การจัดครูที่มีวุฒิทางอนุบาลศึกษา และการจัดครูที่มีความสนใจเข้าทำการสอนระดับอนุบาลศึกษาตามลำดับ ซึ่งทั้ง 3 วิธี มีค่าร้อยละที่ใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลี ข้วยเอื้อ (2532) ที่พบว่า การจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาลศึกษา ใช้วิธีพิจารณาผู้ที่มีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษา และธงชัย รัตนโนภาส (2531) พิชัย ปานยิ้ม (2532) เมธา ปรางค์แสงวิไล (2531) รัตนา สาห่วยทอง (2531) ที่พบว่า การจัดครูเข้าสอนระดับอนุบาลศึกษาจัดครูผู้สอนมีความสนใจเข้าทำการสอน การพัฒนาบุคลากรโรงเรียนใช้วิธีการอบรมสัมมนาและประชุมชี้แจง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย รัตนโนภาส (2531) เมธา ปรางค์แสงวิไล (2531) รัตนา สาห่วยทอง (2531) ที่พบว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรคือ การให้บุคลากรเข้ารับการอบรม หน่วยงานที่โรงเรียนเห็นว่าควรจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรมากที่สุด คือ หน่วยงานระดับอำเภอ เนื่องจากหน่วยงานระดับอำเภอเป็นหน่วยประสานงาน และให้การศึกษาที่โรงเรียนต่าง ๆ มีความใกล้ชิดและเดินทางเข้ารับการอบรมได้สะดวก พร้อมกับมีศักยภาพในด้านบุคลากรที่จะให้ความรู้แก่ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาได้ ความต้องการได้รับบริการ

ระดับอนุบาลศึกษาที่โรงเรียนมีความต้องการมากที่สุด คือ ความต้องการครูที่มีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษา ซึ่งในสภาพปัจจุบันจากสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า มีครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาที่มีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัยศึกษา เพียงร้อยละ 7.63 ซึ่งยังขาดแคลนอยู่มากถึงร้อยละ 92.37 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานระดับอำเภอ ควรจัดอบรม ประชุมชี้แจงให้ความรู้ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาบุคลากรในระดับอนุบาลศึกษาให้มีคุณภาพ ส่วนความต้องการในลำดับรองลงมาคือ อาคารเรียนอนุบาลศึกษาเอกเทศ เนื่องจากสภาพปัจจุบันจากข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า มีโรงเรียนที่มีอาคารเรียนอนุบาลศึกษาเป็นเอกเทศ ร้อยละ 19.49 นอกจากนั้นเรียนร่วมกับชั้นอื่น ร้อยละ 80.51 ซึ่งการลงทุนด้านสิ่งก่อสร้างนั้นเป็นการลงทุนที่สูง ในระหว่างที่รัฐยังไม่ได้จัดอาคารอนุบาลศึกษาให้โรงเรียน โรงเรียนควรหาแนวทางปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสม จัดให้เป็นสัดส่วนเอื้อต่อการเรียนการสอนหรือปรับปรุงอาคารประกอบใช้ก่อน

4.9.4 ด้านการเรียนการสอน

ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.83 ได้รับความรู้ เรื่องหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรจากวิทยากรในการอบรม เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรนั้นวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การอบรม สัมมนา และจากสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.68 เคยผ่านการอบรมมาแล้ว ดังนั้น ความรู้ที่ได้รับจึงมาจากวิทยากรในการอบรม ลำดับรองลงมาคือ การศึกษาด้วยตนเอง เพราะครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร จัดทำแผนการสอน ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาด้วยตนเอง จากเอกสาร ตำรา คู่มือ ทวี หรือ วิดีโอ หลักสูตรที่ใช้ยึดตามแนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช 2536 โรงเรียนจึงได้นำมาใช้เพียง 1-2 ปี จึงยังไม่มีมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น แต่จากข้อเสนอแนะของครูผู้สอนอันดับแรกเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางหน่วยจำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนจะปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นจากปัจจุบัน ซึ่งมีโรงเรียนที่ปรับหลักสูตรแล้ว ร้อยละ 6.78 การนำแผนการจัดประสบการณ์มาใช้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้แผนการจัดประสบการณ์ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 89.83 มีเพียงร้อยละ 5.93 เท่านั้นที่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เอง สอดคล้องกับการนำหลักสูตรมาใช้ที่กล่าวมา การจัดทำตารางปฏิบัติการประจำวันใช้ตารางที่

กำหนดไว้ตามหลักสูตรมากที่สุด ร้อยละ 53.39 สอดคล้องกับงานวิจัยของนภา คงเมือง (2532) ที่พบว่า ตารางกิจกรรมประจำวันที่ใช้ยึดตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กิจกรรมที่ครูผู้สอนเห็นว่าปฏิบัติได้ยากที่สุด คือ เกมการศึกษา ร้อยละ 33.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชงชัย รัตนภาส (2531) เมธา ปรางค์แสงวิไล (2531) รัตนา สาห่วยทอง (2531) ที่พบว่า กิจกรรมที่ปฏิบัติได้ยากที่สุดคือ เกมการศึกษา ซึ่งเกมการศึกษา เป็นการใช้ความคิดเชิงเหตุผล และความสัมพันธ์ อาจจะเข้าใจยากสำหรับเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้อยู่ในพัฒนาการขั้น preoperational ตามขั้นการพัฒนาเชาวน์ปัญญาของ พียาเจต์ จะไม่สามารถทำปัญหาการเรียงลำดับได้ ไม่เข้าใจและรู้จักคิดเชิงเหตุผลอย่างถูกต้องได้ ไม่สามารถที่จะเปรียบเทียบสิ่งของมากและน้อย ยาวและสั้น ได้อย่างแท้จริง (สุวรงค์ ใ้วตระกูล, 2536) เกมการศึกษานั้นได้แก่ เกมเรียงลำดับ เกมจับคู่ เกมต่อภาพ เกมวางภาพต่อปลาย (โคมิโน) เกมจัดหมวดหมู่ เกมสังเกตรายละเอียดของภาพ (ลอตโต) เกมตารางสัมพันธ์ (แมตริก) เกมพื้นฐานการบวก เกมหาความสัมพันธ์ตามลำดับ ทำให้เด็กวัยนี้ไม่เข้าใจและทำไม่ได้จึงส่งผลให้ครูผู้สอนปฏิบัติได้ยาก ส่วนเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ไม่แตกต่างจากเวลาที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร ยกเว้นกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งที่ใช้เวลาแตกต่างจากเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชงชัย รัตนภาส (2531) นภา คงเมือง (2532) รัตนา สาห่วยทอง (2531) ที่พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมภายในห้องเรียนมากกว่านอกห้องเรียนซึ่งการเล่นกลางแจ้งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมนอกห้องเรียน สาเหตุที่ปฏิบัติได้แตกต่างและน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เนื่องจากการเล่นกลางแจ้งส่วนมากต้องอาศัยเครื่องเล่นสนาม เครื่องเล่นน้ำ เครื่องเล่นทราย เกมต่าง ๆ แต่ครูมักทั่วไปที่เป็นเครื่องเล่นสนาม เครื่องเล่นน้ำ เครื่องเล่นทราย โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานในระดับต่ำ ดังนั้น นอกจากการเล่นอิสระแล้วครูผู้สอนจึงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในห้องมากกว่า โรงเรียนจึงควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มากขึ้น การได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการอบรม และการศึกษาด้วยตนเอง ร้อยละ 92.37 และ ร้อยละ 84.75 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาบุคลากรของฝ่ายบริหารที่ใช้การอบรมมากที่สุด ครูผู้สอนได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอนเฉลี่ยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ต้องการภาคเรียนละ 2 ครั้ง การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่จัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน ร้อยละ 95.76 แบบประเมินความพร้อมร้อยละ

81.36 คู่มือการประเมินผล ร้อยละ 77.97 เพราะเป็นเอกสารอรรถาธิบายประจำชั้นตามแบบของทางราชการทุกรายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา เสนาวัฒน์ (2532) ที่พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดทำสมุดประจำตัวนักเรียนและสมุดประจำชั้น การวัดและประเมินพัฒนาการที่ทำได้ยากที่สุดคือ การวัดและประเมินพัฒนาการด้าน อารมณ์ จิตใจ (ร้อยละ 63.55) เพราะการวัดและประเมินด้านนี้เป็นการวัดความรู้สึกของนักเรียน อาจจะสร้างเครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการได้ยาก นอกจากทำการสังเกตพฤติกรรมเท่านั้นที่นำมาใช้ง่ายและบ่อยครั้งกว่าวิธีอื่น เครื่องมือในการวัดและประเมินพัฒนาการนั้นครูผู้สอนสร้างขึ้นเองมากที่สุด (ร้อยละ 71.19) เพราะหน่วยงานอื่น ๆ ได้สร้างเครื่องมือให้ (ร้อยละ 6.78-13.56) ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยของ จารุณี บุญคง (2530) ที่พบว่าครูผู้สอนต้องการให้ศึกษานิเทศก์สร้างแบบทดสอบวัดความพร้อมของเด็กไว้เป็นแหล่งกลาง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อหน่วยงานอื่น ๆ จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการเด็กให้หน่อย ครูผู้สอนก็จำเป็นต้องสร้างเองและอาจจะตรงตามความต้องการ เพราะการวัดผลนั้น สอนอย่างไร ต้องสอบอย่างนั้น การวัดผลด้านร่างกาย ทำได้ในระดับ "มากที่สุด" เนื่องจากการวัดผลด้านนี้มีตัวชี้วัดพัฒนาการที่ชัดเจนมีเกณฑ์เปรียบเทียบได้ ส่วนวิธีการวัดที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด คือ วิธีการสังเกตอยู่ในระดับ "มากที่สุด" เพราะกระทำได้ง่ายกว่าวิธีอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังชัย รัตนภาส (2531) เมธา ปรารค์แสงวิไล (2531) รัตนา สาห่วยทอง (2531) และนภา คงเมือง (2532) ที่พบว่าการวัดและประเมินผลใช้วิธีสังเกตมากที่สุด การใช้แบบทดสอบรูปภาพกระทำได้น้อยที่สุดในระดับ "น้อย" เนื่องจากสร้างเครื่องมือได้ยากกว่าวิธีอื่น ซึ่งต้องอาศัยครูศิลปะเข้าช่วย สำหรับสื่อการเรียนการสอนใช้สื่อที่สร้างขึ้นเองตามท้องถิ่นมากที่สุด (ร้อยละ 40.68) เพราะงบประมาณไม่เพียงพอตามที่กล่าวมาแล้ว ในด้านการวางแผนและการบริหาร ครูจึงจำเป็นต้องสร้างสื่อเอง และจะได้สื่อตรงตามความต้องการแหล่งงบประมาณส่วนใหญ่ได้จากทางราชการ (ร้อยละ 74.58) ซึ่งเป็นบรายหัวประจำปี การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนส่วนใหญ่จัดมุมเกมการศึกษา (ร้อยละ 85.59) มุมบ้าน (ร้อยละ 81.36) มุมบล็อก (ร้อยละ 42.37) ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่พบว่า สื่อ วัสดุอุปกรณ์ประจำมุมประสบการณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานนั้นมุมเกมการศึกษา มุมบ้าน มุมบล็อก มีวัสดุครบตามเกณฑ์มากกว่ามุมอื่น ๆ ส่วนมุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ มีวัสดุครบตามเกณฑ์น้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังชัย รัตนภาส (2531) มัทนา ท่าพริก (2531) ที่พบว่า มุมประสบการณ์ที่จัดในห้องเรียน คือ มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมบล็อก สำหรับมุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ที่จัดได้น้อย โรงเรียนควรจัดเพิ่มเติมให้มากขึ้น โดยจัดหาวัสดุ

ตามธรรมชาติในท้องถิ่นที่หาได้ง่าย เช่น ต้นไม้ ดิน หิน หวาย หรือวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ที่หาได้ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้สัมผัสได้เรียนรู้หาประสบการณ์ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งความรู้ระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนมีการสำรวจแต่ไม่ได้จัดทำข้อมูลไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ระดับอนุบาลศึกษาที่โรงเรียนจัดทำได้น้อย (ร้อยละ 31.90) การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการใด ๆ มีมากที่สุด (ร้อยละ 40.68) อาจจะมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการวิจัย และไม่มีเวลาเพียงพอเพราะในเรื่องการวิจัยระดับอนุบาลศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท สมมาศ ประทุมวัลย์ (2531) ได้ทำการวิจัย พบว่า การทำการวิจัย ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการทำการวิจัยและไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง ส่วนโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัยในโรงเรียนหรือห้องเรียน มีเพียงร้อยละ 8.47 ผู้วิจัย พบว่า ส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อทำผลงานทางวิชาการประกอบการขอตำแหน่งตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 หรือ อาจารย์ 3 ระดับ 6-8 เพราะจากข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.47 เช่นกัน นอกจากนี้ก็มีการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

4.9.5 ด้านส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและคุณภาพชีวิตนักเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ เลี้ยงตามสาย และการประชุมผู้ปกครอง ร้อยละ 84.75 และ 82.20 ตามลำดับ เนื่องจากภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีศูนย์กระจายข่าวตั้งอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และผู้ใหญ่บ้านก็เป็นคณะกรรมการโรงเรียน การติดต่อประชาสัมพันธ์เลี้ยงตามสายจึงเป็นวิธีที่สะดวก ประหยัด รวดเร็ว และคุ้มค่า โรงเรียนต่าง ๆ จึงนิยมใช้ ส่วนการประชุมผู้ปกครอง โรงเรียนปฏิบัติได้มาก เนื่องจากโรงเรียนได้ทำการสำรวจเด็กนักเรียนจาก ทร.14 และจัดทำสำมะโนนักเรียนก่อนวัยเรียนไว้ล่วงหน้าจึงสะดวกในการค้นหาว่ามีนักเรียนก่อนวัยเรียนกี่คน ใครเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง โรงเรียนจึงสามารถเชิญบิดา มารดา ผู้ปกครองของเด็กมาประชุมได้ เด็กก่อนวัยเรียนในเขตบริการของโรงเรียนได้เข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษาเฉลี่ย ร้อยละ 95.97 เนื่องจากมีโรงเรียนบางโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล ที่มีโรงเรียนเอกชน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งได้ส่งเด็กในปกครองของตนไปเข้าโรงเรียนเอกชนหรือไปเข้าเรียนนอกเขตบริการของโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม

จัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาได้ดีกว่าและบางส่วนอพยพติดตามผู้ปกครองไปทำงานในต่างจังหวัด แต่อย่างไรก็ตามการเกณฑ์เด็กก่อนวัยเรียนเข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษาได้เฉลี่ยร้อยละ 95.97 นี้ ถือว่าประสบความสำเร็จเกินเกณฑ์เพราะแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าในด้าน ปริมาณเด็กก่อนวัยเรียน กลุ่มอายุ 4-5 ปี ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมในชั้นอนุบาลศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2539 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตั้งเป้าหมายว่าในปี 2539 ในด้านปริมาณ เด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มอายุ 4-5 ปี ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 แสดงให้เห็นว่าด้านปริมาณการเกณฑ์เด็กก่อนวัยเรียนเข้าเรียนระดับอนุบาลศึกษา โรงเรียนประสบผลสำเร็จ การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต นักเรียนระดับอนุบาลศึกษา การให้บริการตรวจสอบสุขภาพ พบว่า ผู้ให้บริการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนส่วนใหญ่คือ ครูประจำชั้น ร้อยละ 89.83 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 83.90 เนื่องจากการกิจประจำของครูประจำชั้น กิจกรรมแรกตามตารางระบุไว้ชัดเจนว่า ครูประจำชั้นต้องรับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสอบสุขภาพ บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ และผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วในด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนยึดตารางตามหลักสูตรและใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมตามตาราง จึงต้องรับเด็กและตรวจสอบสุขภาพ เป็นกิจกรรมแรกของแต่ละวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพะเยาว์ เพ็ญประพัฒน์ (2530) ที่พบว่า การพัฒนาสุขภาพนักเรียนนั้น ครูประจำชั้นตรวจสอบสุขภาพในตอนเช้าและทำบัตรสุขภาพ ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ถือเป็นหน้าที่โดยตรงในงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน โดยมีแผนปฏิบัติการตามโรงเรียนที่อยู่ในเขตบริการของโรงพยาบาลหรือสถานอนามัย การจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.93) จัดให้นักเรียนฟรี โดยรูปแบบที่จัดได้มากที่สุดคือ จัดให้ครบทุกคน แต่ไม่ครบทุกวัน (ร้อยละ 38.45) และให้นักเรียนนำอาหารของตนเองมาด้วย (ร้อยละ 77.97) ทั้งนี้เนื่องจาก งบประมาณไม่เพียงพอ เพราะงบประมาณอาหารกลางวันเป็นหมวดเงินอุดหนุนที่จัดให้เฉพาะเด็กขาดแคลน และเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการ ไม่ได้จัดสรรให้ครบทุกคน ส่วนการจัดอาหารเสริม (นม) โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.22) จัดให้นักเรียนฟรีทุกวันและทุกคน เนื่องจากงบประมาณอาหารเสริม (นม) รัฐได้จัดให้นักเรียนระดับอนุบาลศึกษาทุกวันทุกคนอยู่แล้ว โรงเรียนที่จัดไม่ได้ครบทุกวันทุกคน (ร้อยละ 6.78) มีสาเหตุเนื่องมาจากงบประมาณต่ำ มีปัญหาในการจัดซื้อ การจัดส่งล่าช้า การช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จัดหาเครื่องเขียนให้มากที่สุด

(ร้อยละ 92.37) โดยแหล่งงบประมาณได้มาจากทางราชการมากที่สุด (ร้อยละ 92.37) ได้จากชุมชน ท้องถิ่น (ร้อยละ 40.68) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี โคอุตส่าห์ (2533) ที่พบว่า การดำเนินการใช้งบประมาณจากเงินงบประมาณทางราชการและสอดคล้องกับการวิจัยด้านการวางแผนและการบริการ ที่พบว่า หน่วยงานอื่นที่ให้การช่วยเหลือมากที่สุดคือ ชุมชนและท้องถิ่น

4.9.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริการและความร่วมมือระหว่างชุมชนนั้น สิ่งที่โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนคือ เงินสนับสนุน (ร้อยละ 64.41) และแรงงาน (ร้อยละ 62.71) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมร่วมกันกับชุมชนภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 76.66) โดยผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับ "มาก" สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร พรมวันทา (2537) ที่พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและชุมชน โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" วิธีการติดต่อประสานความสัมพันธ์กับผู้ปกครองส่วนใหญ่ติดต่อแบบเป็นทางการ โดยวิธีการจัดประชุมและการเยี่ยมบ้าน (ร้อยละ 89.83 และ 77.97) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ในด้านส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและคุณภาพชีวิตนักเรียนที่พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึงวิธีการหนึ่งที่ใช้มากคือ การจัดประชุม ดังนั้นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจำเป็นต้องจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อรับทราบ ทำความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นการประสานสัมพันธ์แบบเป็นทางการ นอกจากนี้ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามลำดับแรกในด้านนี้ยังระบุว่า โรงเรียนควรจะมีประชุมผู้ปกครองระดับอนุบาลศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และครูผู้สอนอนุบาลศึกษาควรมหาโอกาสเยี่ยมบ้านนักเรียนด้วย

4.9.7 ด้านสภาพแวดล้อม

อาคารเรียนระดับอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่ เป็นอาคารที่เข้าร่วมกับชั้นอื่น (ร้อยละ 80.51) เป็นอาคารเอกเทศ ร้อยละ 19.49 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีชา เสนารัตน์ (2532) นภา คงเมือง (2532) ที่พบว่า อาคารเรียนระดับอนุบาลศึกษาเข้าร่วมกับชั้นอื่น ๆ โดยถ้าเป็นอาคารหลายชั้น ห้องเรียนจะอยู่ชั้นล่าง จากการสังเกต พบว่า ห้องเรียนคับแคบ เพราะใช้ห้องเรียนในอาคารทั่วไปที่มีขนาด 6x9 ตารางเมตร ซึ่งไม่เหมาะกับการจัดเป็น

ห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา เพราะจะต้องจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มาก เพื่อให้เด็กได้เล่นเพื่อเสริมประสบการณ์ประกอบกับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษาก็มากกว่าชั้นอื่น ๆ นอกจากนี้ยังต้องมีที่เก็บเครื่องใช้ เครื่องนอน และมีบริเวณที่นอนพักผ่อนด้วย ดังนั้นอาคารเอกเทศที่มีขนาดพื้นที่มากกว่าห้องเรียนปกติจึงจะเหมาะสม แต่อาคารเอกเทศที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยพบว่า จากจำนวนร้อยละ 19.49 นั้น ส่วนใหญ่จะใช้อาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียนทั้งหลังเป็นห้องเรียน อาคารอเนกประสงค์เป็นอาคารประกอบ ไม่ใช่อาคารเรียน ใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทั้งโรงเรียน เช่น การฝึกปฏิบัติงาน การประกอบอาหาร เป็นต้น แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังไม่มีรูปแบบของอาคารอนุบาลเอกเทศโดยเฉพาะ และประกอบกับโรงเรียนขาดแคลนห้องเรียน จึงใช้อาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียนจัดเป็นอาคารเอกเทศของนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพูนศรี ตันติวัฒน์ (2528) ที่พบว่า ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ยังมีไม่มากนัก พื้นห้องเรียนโดยภาพรวมเป็นพื้นปูนมากกว่าพื้นไม้ และส่วนใหญ่มีวัสดุปูพื้น เพราะเป็นบริเวณที่เด็กใช้เล่น และนอนพักผ่อนด้วย ห้องน้ำ ห้องส้วมอยู่นอกห้องเรียนและใช้ร่วมกับชั้นอื่น ๆ ห้องเรียนที่ยังไม่ทำสลิมีร้อยละ 53.39 เพราะโรงเรียนยังขาดแคลนลิ้นชักห้องและเครื่องเล่น จากผลการวิจัยด้านนี้เกี่ยวกับครุภัณฑ์ทั่วไปประจำโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีลิ้นชักไม้หรือปูนไว้เพียงร้อยละ 6-18 แสงสว่างเพียงพอ (ร้อยละ 86.44) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย รัตนภาส (2531) เมธา ปรากฏแสงวิไล (2531) ที่พบว่า แสงสว่างเพียงพอ ที่เล่นกลางแจ้งเพียงพอ (ร้อยละ 83.05) บริเวณมีความร่มรื่น (ร้อยละ 86.44) ที่รับประทานอาหารจัดไว้รวมกันกับชั้นอื่นที่โรงอาหารของโรงเรียน (ร้อยละ 60.17) ห้องเรียนเป็นระเบียบ (ร้อยละ 64.41) ซึ่งในเรื่องห้องน้ำห้องส้วม และที่รับประทานอาหารนั้นไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเพชร ชัยสงค์ (2537) ที่พบว่า ห้องประกอบ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องนอนและห้องครัวยังไม่ถูกสุขลักษณะ การจัดทำห้องน้ำ ห้องส้วม ระดับอนุบาลศึกษา นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของเด็ก ควรจัดอยู่ในที่เหมาะสมแยกใช้เฉพาะอนุบาลศึกษาไม่ไกลจากห้องเรียน เพื่อความสะดวกในการใช้ของนักเรียนและการควบคุมดูแลของครู การจัดครุภัณฑ์ประจำห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครุภัณฑ์ประจำห้องเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานรายการที่โรงเรียนขาดแคลนมากที่สุดคือ ตู้เก็บอุปกรณ์เครื่องเล่นมีเพียงร้อยละ 2-12 นอกจากนั้น ที่ถือว่าขาดแคลนมากที่สุดคือตู้เก็บเครื่องใช้ส่วนตัว หรือผลงานเด็ก กระดานดำ 2 ด้านชนิดเคลื่อนย้ายได้ แผ่นป้ายสาธิตหรือไวท์บอร์ดและวิทยุเทปประจำห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมมาศ ประทุมวัลย์

(2531) ที่พบว่า ครูมักเน้นการจัดเก็บสื่อและเอกสารไม่เพียงพอ ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจาก การจัดสรรงบประมาณหมวดค่าครุภัณฑ์โรงเรียนได้รับน้อย และรายการครุภัณฑ์ต่าง ๆ โรงเรียนขอ กำหนดเองไม่ได้ อำเภอบึงสามพันจัดสรรให้ ทำให้ครุภัณฑ์บางรายการไม่ตรงกับความต้องการ วัสดุ ประจํามูลประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า วัสดุประจํามูลประสบการณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน รายการ ที่โรงเรียนมีมากที่สุดคือ วัสดุประจํามูลเกมการศึกษา ร้อยละ 62-78 เพราะเกมต่าง ๆ บริษัท ห้างร้านได้ทำเป็นสื่อสำเร็จรูปเป็นกล่องหรือชุด ออกขายตามท้องตลาด ประกอบกับเกมบางอย่าง ครูผู้สอนที่เคยผ่านการอบรมมาก็สามารถผลิตเองได้ ส่วนรายการที่มีน้อยที่สุดคือ วัสดุประจํามูล ธรรมชาติหรือภูมิวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 8-20 เนื่องจากครูผู้สอนจัดมุมประสบการณ์ไว้ในห้องน้อย จากข้อมูลด้านการเรียนการสอนมีโรงเรียนที่จัดมุมนี้เพียงร้อยละ 42.37 จึงทำให้มีโรงเรียนที่มี สื่อ วัสดุครบตามเกณฑ์น้อยลงไปด้วย อีกประการหนึ่งคือ วัสดุประจํามูลวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนผลิต เองได้น้อย สื่อบางอย่าง เช่น แว่นขยาย ตาซัง แม่เหล็ก ไม่สามารถผลิตเองได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อมองภาพรวมแล้ว วัสดุประจํามูลประสบการณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน ยังขาดแคลน อีกมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย รัตนภาส (2531) เมธา ปราชญ์แสงวิไล (2531) วัฒนา สาหร่ายทอง (2531) ที่พบว่า สื่อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ไม่เพียงพอสำหรับวัสดุครุภัณฑ์ทั่วไปประจำโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีวัสดุครุภัณฑ์ ทั่วไปประจำโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานน้อยทุกรายการ รายการที่ไม่มีโรงเรียนใดมีเลย คือ จักรยานสามล้อเล็กซึ่งใช้สำหรับพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก เครื่องเล่นน้ำมีเพียงร้อยละ 0-8 เครื่องเล่นทรายมีเพียงร้อยละ 15-31 เครื่องเล่นสนามมีร้อยละ 24-41 จากผลการวิจัยของ อารดี นาคใหญ่ (2532) เรื่องการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสำหรับเด็กก่อนวัย เรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า เครื่องเล่นสนามในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ 50 เครื่องเล่นสนามของโรงเรียนเอกชนมีร้อยละ 100 และสาลี เหมือนมงคลกุล (2533) ได้วิจัย แนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของไทย ในปีพุทธศักราช 2544 พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองจะมีเวลาให้เด็กน้อยลงและจะพึ่งบริการในการเลี้ยงดูของเอกชนมากขึ้นเห็นความสำคัญ ของเด็กมากขึ้น จึงเลือกใช้สถานบริการที่มีคุณภาพดีจากข้อมูลดังกล่าว โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการศึกษาระดับ อนุบาลศึกษาทุกด้าน โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้ โดยเพิ่มงบประมาณในการจัดการศึกษาให้มากขึ้นตามแผนคือ

ปีงบประมาณ 2541 งบประมาณจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาจะได้รับ 2,150 บาทต่อคน ต่อปี โดยการใช้งบประมาณนั้นให้หน่วยงานที่ได้รับเงินเป็นผู้ใช้จ่ายเงินจัดซื้อจัดจ้างโดยตรง เพราะผลการวิจัยนี้ ความต้องการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษา พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนมีความต้องการระดับ "มาก" และยังพบว่า รายการที่โรงเรียนต้องการมากที่สุดคือ โรงเรียนต้องการดำเนินการจัดซื้อวัสดุ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ระดับอนุบาลศึกษาเอง รายการที่โรงเรียนต้องการน้อยที่สุดคือ ความต้องการให้ส่วนราชการจัดซื้อ จัดหาสื่อสำเร็จให้